

Χωρίς καθαρό προγραμματισμό η Κύπρος για αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης

Το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα χωρίς ξεκάθαρους στόχους και κατανομή δαπανών για την επίτευξη των εθνικών μας στόχων

Το Terra Cypria – Το Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος έχει εντοπίσει στον κρατικό προϋπολογισμό του 2021 της Κύπρου, σοβαρές ελλείψεις όσο αφορά ξεκάθαρες δράσεις, τον προγραμματισμό και την παρουσία κονδυλίων του κράτους που προορίζονται για την υλοποίηση των δράσεων του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΔΕΚ).

Η διαπίστωση αυτή έρχεται σαν αποτέλεσμα της προσπάθειας μας να εξακριβώσουμε αν η Κυπριακή Δημοκρατία θα κάνει πράξη τις υποσχέσεις της για την επίτευξη των εθνικών κλιματικών στόχων για το 2030.

Η ανθρωπογενής Κλιματική Κρίση, που εμείς και οι επόμενες γενεές καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε, αποτελεί τη μεγαλύτερη περιβαλλοντική πρόκληση στην ιστορία της ανθρωπότητας. Οι επερχόμενες κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις της κρίσης αυτής, αναμένεται να εντείνονται διαρκώς εάν δεν ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα, ξεκινώντας από σήμερα.

Ιδιαίτερα σοβαρές αναμένεται να είναι οι επιπτώσεις από τις κλιματικές αλλαγές και για την **Κύπρο** αφού, σύμφωνα με τους ειδικούς, η Κύπρος βρίσκεται γεωγραφικά σε «hot spot» κλιματικής αλλαγής. Συγκεκριμένα η **θερμοκρασία αυξάνεται 3 φορές ταχύτερα** έναντι του παγκόσμιου μέσου όρου (Climapact, 2020). Το γεγονός αυτό είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό και το φαινόμενο είναι ήδη εμφανές στο νησί μας μέσω των διάφορων κλιματολογικών αλλαγών που παρατηρούμε τα τελευταία χρόνια.

Η χώρα μας πρέπει να προχωρήσει σε άμεσες ενέργειες ώστε να συμβάλει στη μετρίαση του προβλήματος σε εθνικό, κοινοτικό και παγκόσμιο επίπεδο. Μέσω των δράσεων που θα ληφθούν γίνονται προσπάθειες για αποφυγή των συνεπειών που προκύπτουν από την αλλαγή του κλίματος όπως η αύξηση της μέσης θερμοκρασίας, η μείωση της μέσης ετήσιας βροχόπτωσης, η ερημοποίηση, η διάβρωση των ακτών καθώς και οι συνεπακόλουθες επιπτώσεις στην δημόσια υγεία, τη γεωργία και το φυσικό μας περιβάλλον.

Τον Ιανουάριο του 2020, η Κυπριακή Δημοκρατία αναγνωρίζοντας το μέγεθος του προβλήματος και έχοντας υπόψη τις υποχρεώσεις της προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, κατέθεσε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα για την περίοδο

2021-2030 (ΕΣΔΕΚ). Εντός του Σχεδίου η Κύπρος δεσμεύεται στην υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων για την επίτευξη της επιθυμητής μείωσης των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου.

Το Σχέδιο αυτό αποτελεί έκτοτε σημείο αναφοράς για τα απαραίτητα βήματα που πρέπει να παρθούν για να φτάσουμε τους στόχους μας σε 5 κύριες κατηγορίες:

1. Μείωση εκπομπών
2. Ενεργειακή αποδοτικότητα
3. Έρευνα και καινοτομία
4. Ενεργειακή αγορά
5. Ενεργειακή ασφάλεια

Οι δράσεις που θα μας οδηγήσουν στην υλοποίηση του εν λόγω Σχεδίου, απαιτούν και τις απαραίτητες επενδύσεις από το κράτος οι οποίες θα πρέπει να αποτυπώνονται και να φαίνονται ξεκάθαρα στους κρατικούς προϋπολογισμούς για την περίοδο 2021-2030. Τα κρατικά και ευρωπαϊκά κονδύλια που δαπανούνται κάθε χρόνο μπορούν επομένως, να αποτελέσουν σημαντικό δείκτη επιτυχίας ή αποτυχίας του κράτους στο έργο που έχει να επιτελέσει.

Το Terra Cypria – Το Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος, με τη βοήθεια του European Climate Foundation, έχει αναλάβει από τον Ιούλιο του 2020 την «**παρακολούθηση**» **του Εθνικού Σχεδίου**, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις επενδύσεις που προβλέπει το κράτος για την υλοποίηση μέτρων για την Ενέργεια και το Κλίμα.

Μετά από εκτεταμένη μελέτη του Εθνικού Σχεδίου και του κρατικού προϋπολογισμού για το 2021 και έπειτα από συναντήσεις με τεχνοκράτες και πολιτικούς, βλέπουμε ότι υπάρχουν σημαντικά **κενά στο σχεδιασμό των δράσεων (τόσο άμεσων όσο και μακροπρόθεσμων)**, αλλά και μη ξεκάθαρη εικόνα **στον καταμερισμό των κονδυλίων που θα χρησιμοποιήσει το κράτος** για την εκπλήρωση των μέτρων. Για παράδειγμα δεν αντικατοπτρίζονται στον προϋπολογισμό οι δαπάνες που θα γίνουν το 2021 για την υλοποίηση των Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ). Το ίδιο ισχύει για τη μείωση των οργανικών αποβλήτων που καταλήγουν σε χωματερές.

Αυτή η εικόνα που παρατηρείται, δεν αποτελεί έκπληξη αφού το Σχέδιο αδυνατεί να αναφέρει ποιες θα είναι οι κρατικές δαπάνες για την υλοποίηση των δράσεων του. Άλλωστε η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφέρει το ίδιο σημείο στην έκθεση αξιολόγησης του ΕΣΔΕΚ που έχει δημοσιοποιηθεί τον περασμένο Οκτώβριο.

Παρατηρούμε επίσης **απουσία συγκεκριμένων κονδυλίων** που σύμφωνα με το εγκεκριμένο Εθνικό Σχέδιο θα έπρεπε να διατεθούν για υλοποίηση το 2021. Για παράδειγμα απουσιάζουν κονδύλια για την εγκατάσταση σημείων φόρτισης ηλεκτρικών αυτοκινήτων, την παροχή κινήτρων για αγορά ηλεκτρικού αυτοκινήτου και παρατηρείται μείωση κατά σχεδόν 7 φορές σε σχέση με το ποσό που αναφέρεται στο ΕΣΔΕΚ, για στήριξη των επιχειρήσεων για την μείωση των ρύπων τους.

Αυτά τα κενά είναι σημαντικά αφού παρατηρούνται σε υψηλά ρυπογόνους τομείς όπως είναι ο τομέας των μεταφορών, των αποβλήτων αλλά και σε τομείς που έχουν την ικανότητα να συνεισφέρουν σημαντικά στην σταδιακή απεξάρτηση της οικονομίας από τα ορυκτά καύσιμα όπως είναι η έρευνα και η καινοτομία αλλά και οι ενεργειακά αποδοτικές επιχειρήσεις.

Το Terra Cypria θεωρεί ότι για να μπορέσει η χώρα μας να φέρει εις πέρας τις απαιτήσεις που απορρέουν από το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ενέργεια και το Κλίμα θα πρέπει:

- Να βρει και να εφαρμόσει ένα μηχανισμό ο οποίος να επιτρέπει στη συντονιστική αρχή του Σχεδίου, να έχει ξεκάθαρη εικόνα για τα κονδύλια που θα δίνονται κάθε χρόνο για την υλοποίηση μέτρων για την Ενέργεια και το Κλίμα ώστε να μην χάνεται ο στόχος κάθε χρονιάς.
- Ο μηχανισμός αυτός να αποσκοπεί και στη διαφάνεια του ποσοστού συγχρηματοδότησης από Ευρωπαϊκά κονδύλια.
- Τα στοιχεία αυτά να αναρτώνται σαν ξεχωριστό παράρτημα του κρατικού προϋπολογισμού πριν τη ψήφισή του.
- Να συνταχθεί λίστα δράσεων του Σχεδίου οι οποίες θα χρηματοδοτηθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης, μαζί με το ύψος του ποσού που θα διατεθεί ανά δράση και ένα χρονοδιάγραμμα υλοποίησης τους.
- Να αναρτάται κάθε χρόνο το ποσοστό υλοποίησης κάθε στόχου και πως συγκεκριμένα κονδύλια συνέβαλαν στην προσπάθεια αυτή. Αυτό μπορεί να γίνεται για παράδειγμα για το στόχο του 14% των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας στις μεταφορές και 20% ηλεκτροκίνησης μέχρι το 2030. Ακόμα ποιο άμεσα μπορεί να γίνει για το 15% διαχείρισης οργανικών αποβλήτων μέχρι το 2021 και το ποσοστό ανακαίνισης κτιρίων για ψηλότερη ενεργειακή απόδοση.
- Τέλος τα αρμόδια υπουργεία να συντάξουν το γρηγορότερο δυνατό ολοκληρωμένους σχεδιασμούς για την επίτευξη των επιμέρους στόχων σε όλους τους τομείς συμπεριλαμβανομένων αυτών των δημόσιων μεταφορών, της ηλεκτροκίνησης, των αποβλήτων, της ανακαίνισης κτιρίων και της γεωργίας.

Το Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας του Περιβάλλοντος
Kibris Koruma Vakfi
The Cyprus Conservation Foundation

Working for a sustainable Cyprus

Δυστυχώς η κλιματική αλλαγή έχει πλέον μετονομαστεί σε κλιματική κρίση. Το κράτος μας δεν έχει περιθώρια να παρεκκλίνει των στόχων του. Αντίθετα, μετά την συμφωνία των ηγετών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για 55% μείωσης των εκπομπών του θερμοκηπίου μέχρι το τέλος της δεκαετίας, είναι πολύ πιθανό οι στόχοι να γίνουν ακόμα πιο ψηλοί.

Ένας σωστός προγραμματισμός και συντονισμός μεταξύ των διαφόρων Υπουργείων και Τμημάτων και μια απόλυτα διαφανής διαδικασία υλοποίησης των διαφόρων δράσεων είναι απαραίτητη ώστε να διασφαλιστεί ότι καμιά προβλεπόμενη δράση δεν θα μείνει πίσω για οποιοδήποτε λόγο.

Members: Eurosite • IUCN - International Union for Conservation of Nature • EEB - European Environment Bureau • ECOS - European Environmental Citizens' Organisation for Standardisation • MEDIES - Mediterranean Education Initiative for Environment & Sustainability

Tel: +357 25 320034 • Fax: +357 25 320036 • Email: info@terracypria.org • P.O. Box: 51692, 3508 Limassol • www.terracypria.org

Εγκριμένος αγαθοεργός οργανισμός, αρ. Αποφ. Υπ. Συμβ. 2897, 29/06/1994. Granted charitable status by Council of Ministers decision of 29/06/1994